

Latvieši kapsētās: pieminēkļi un sēnes.

Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultāte un LU Filozofijas un
socioloģijas institūts

LU HZF Doktorants Roberts Ķipurs

2023

8. decembris

Ferdinands Erdmans Štolls (biologs)

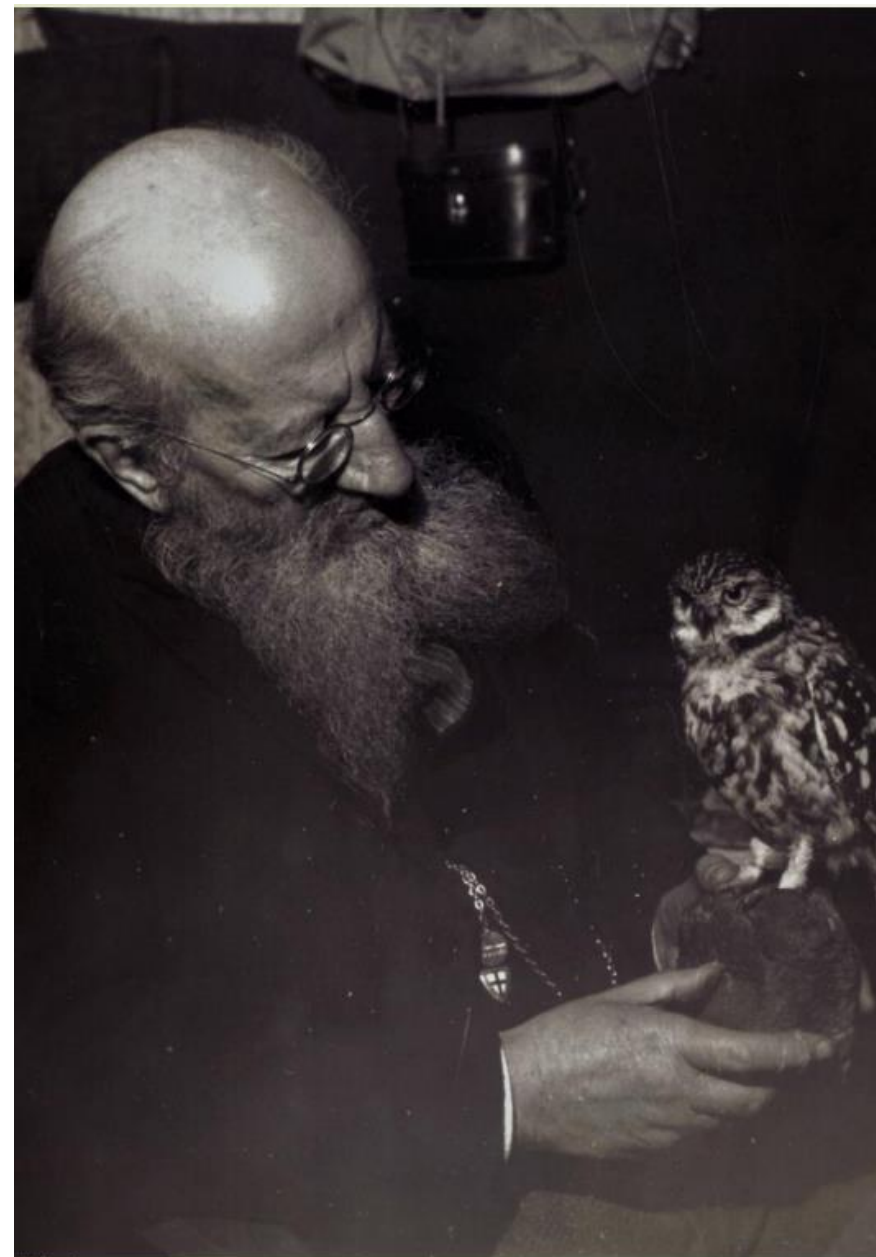
1874. gadā dzimis Daugavgrīvas
mācītajmuižā

Vācbaltiešu izcelsmes Latvijas ornitologs
un mikologs

1934. gads Iznāk grāmata Latvijas sēnes

1939. gadā izceļo uz Vāciju

1966. Miris Heselē

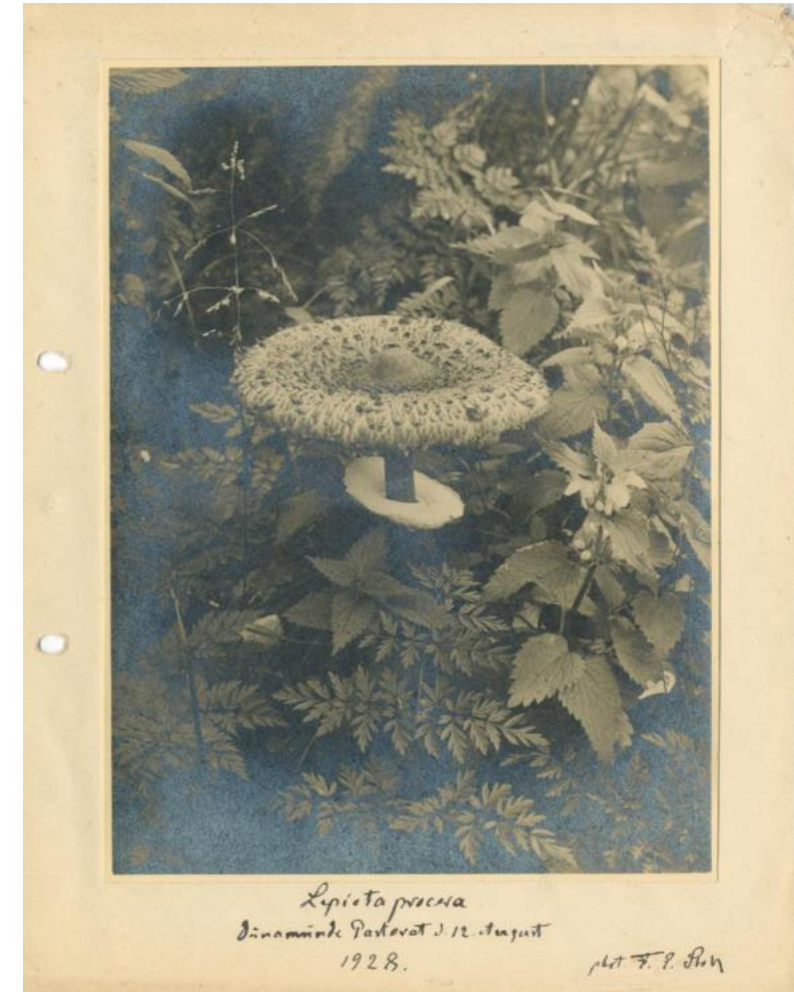
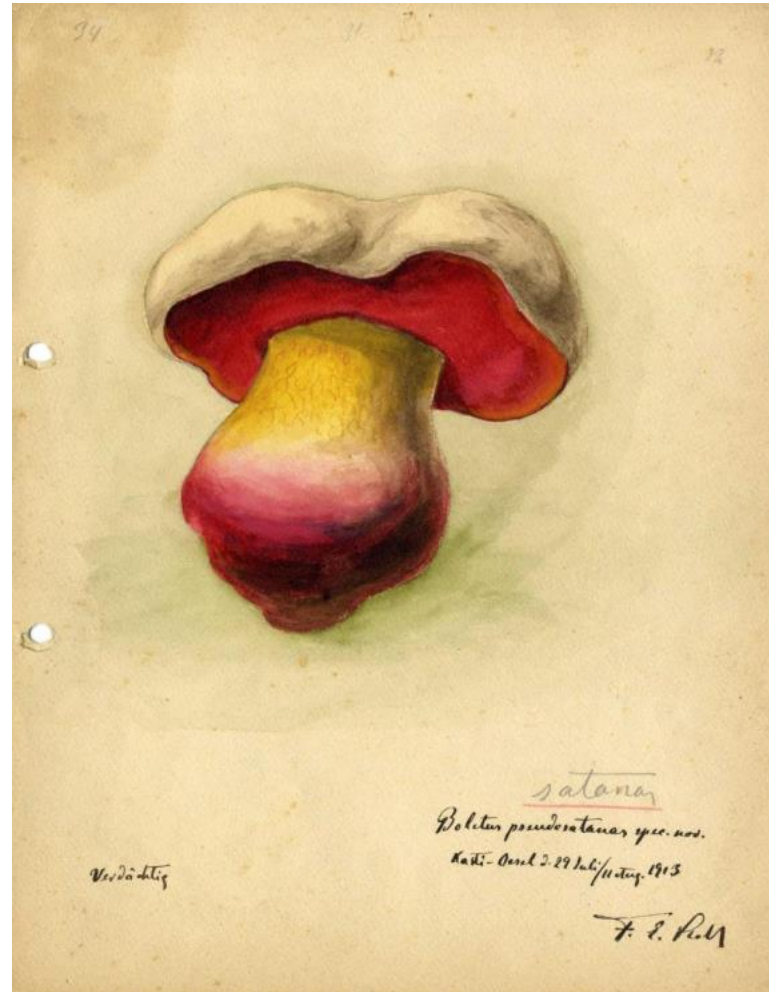

F. E. Štolls. Fotografēts nezināms. Iespējams, 1930. gadi. Reprodukcija

LUM BMK F. E. Štolla mantojuma apakškolekcija

1998. Meita Katherina Bikeriha dāvina LU Botānikas muzejam F. E. Štolla sēņu attēlu kolekciju 1999. Piemiņas izstāde Latvijas Dabas muzejā 2001. Latvijas Dabas muzejs izdod grāmatu "Latvijas sēnes. F. E. Štolla akvareļi"

Daiga Jamonte LU Muzeja krājuma glabātāja 78. LU starptautiska konference Personības. Laiks. Latvijas Universitāte. 2020

Sakāmvārdi un mīklas – No P. Birkerta krājuma.
Latvijas sēnes. F. E. Štolla akvareļi. – R., 2001

- Vienā kājā gaļa.
- Virsū noecēts, apakša izvagots.
- Pats mazs, galva liela.
- Stabiņš sūnās, galdiņš virsū.
- Mežā ākstiņš uz vienas kājas.
- Virsū glums, apakšā izarts.
- Cibītis tup uz vienas kājas.

Sēnes un kapi

Sociālie tīkli

Zanda Bieziņa
@zaledaja

...

Nezinu kā mežos, bet kapos sēnes ir...
tikai kaut kā 'neērti' ņemt.

[Translate post](#)

1:11 PM · Aug 25, 2018

Elza Rān @miers_l · Aug 25, 2018 ...
Mani mācīja no kapiem nekad neko
mājās nenest, pat sēnes :)

1 1 1 1 1

Zanda Bieziņa @zaledaja · Aug 25, 2018 ...
Jā, to man ar mācīja. Nemaz necēlās
roka griezt tās sēnes :)

1 1 1 1 1

Sēņu kapi

- Balgales pagasts, Talsu novads

Sēnes un ķirštomātiņi kapos

“Lasīt nost mēs beciņas netaisāties – lai tikai aug!” sarunā ar “Kurzemes Vārdu” sacīja mirušā vīrieša meita, pajokojot, ka tēvs, to redzot, noteikti būtu priecīgs, jo bijis liels sēnotājs un tipiskās rudens sēnes viņu nav interesējušas. “Viņš par sēnēm atzina tikai bekas un baravikas,” teica meita. “Kurzemes Vārds” novēroja, ka arī uz līdžās esošās kopiņas auga divas gan citādākas sēnes, un vienu atradām vēl gabaliņu tālāk.

Liepāja

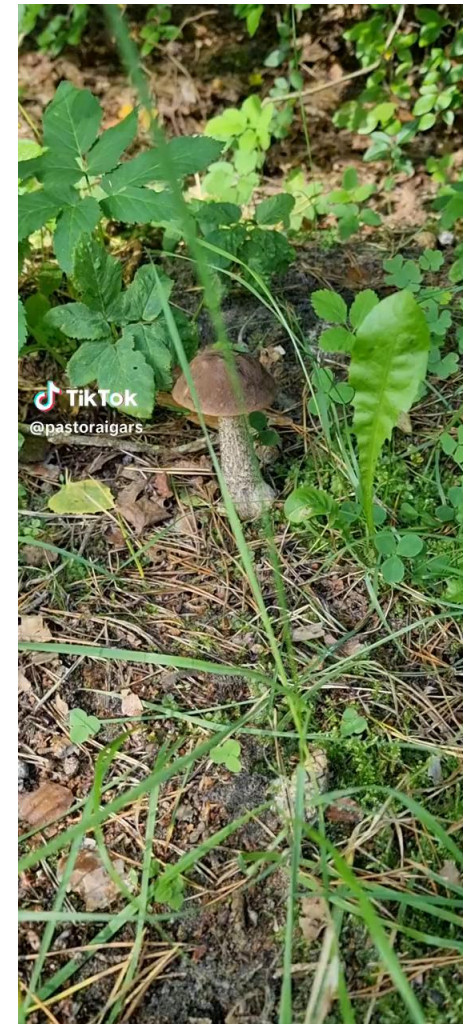
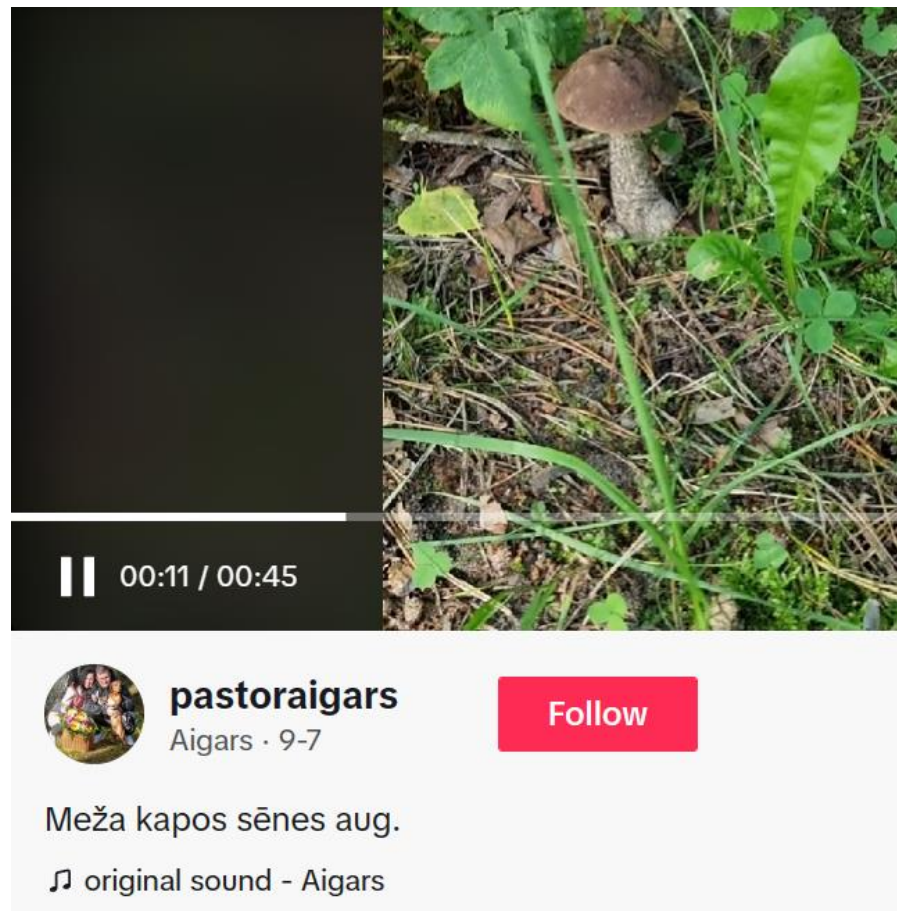
Dienvidu kapsēta atrodas pie pašām kāpām, kur vasarās un rudenos sēņotāju netrūkst – prasmīgi sēņu pazinēji nāk ar dažbrīd pilniem groziem, taču kapsētas pārzinis Raivis Bajārs norāda, ka kapsētā gan sēņu esot pavisam maz.

Viņš pa kādai bērzlapei vai beciņai ievērojis uz taciņām, taču ļoti nedaudz. Sēņotājus gan kapsētā nemanot.

Un arī nekādus kultūraugus cilvēki uz kopiņām nestādot.

Nesen gan viņš pie kāda nesena apbedījuma redzējis noliktu trauciņu ar mellenēm.

Tik Tok - Meža kapi

Sēņot vai nesēņot kapos?

Neliela aptauja kapos – Ēveles, Jelgavas novada kapos un citi viedokļi.

Nauris (Liepāja) no Gārsenes (restorāna īpašnieks, pavārs)

– Pavasarī nedrīkst nest no meža piepes, jo atnes ābeļkokiem slimības; viss, kas uz kapiem aiznests, paliek kapos; pēc kapu apmeklējuma obligāti jānomazgā rokas. Malduguns alus – malduguns kapos un purvos.

Karīna (Mušķu kapi, Jelgavas novads) – *omīte stāstīja, ka nevar neko nest no kapiem; arī blakus kapiņš jākopj, jo labie gari nāk.*

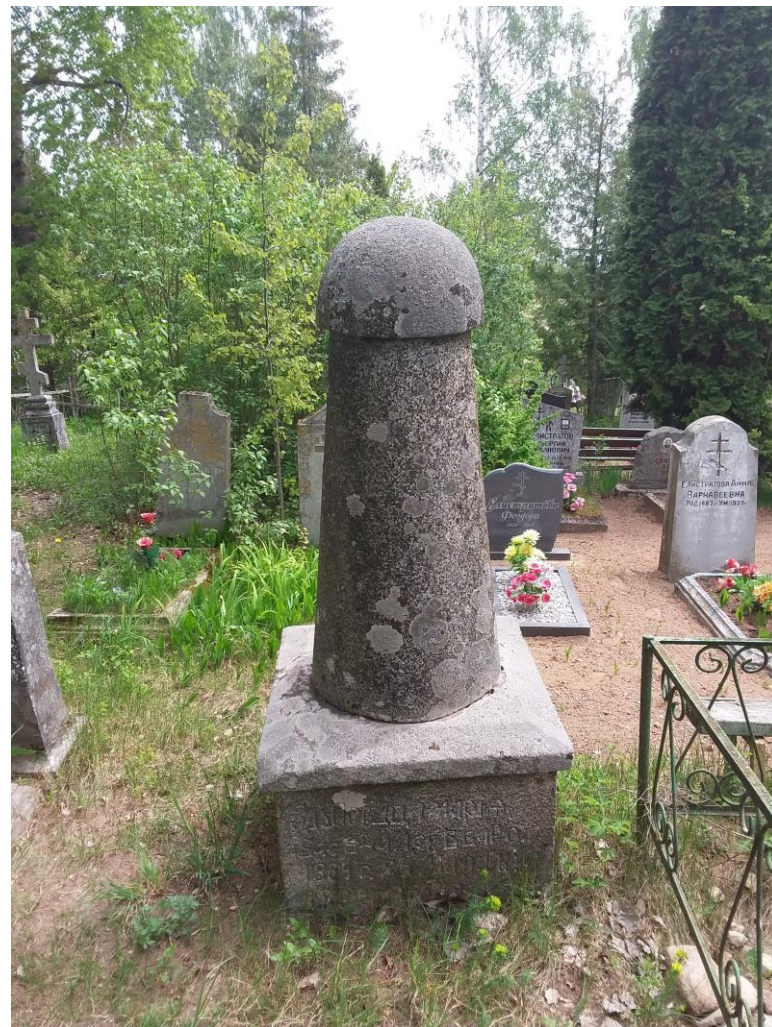
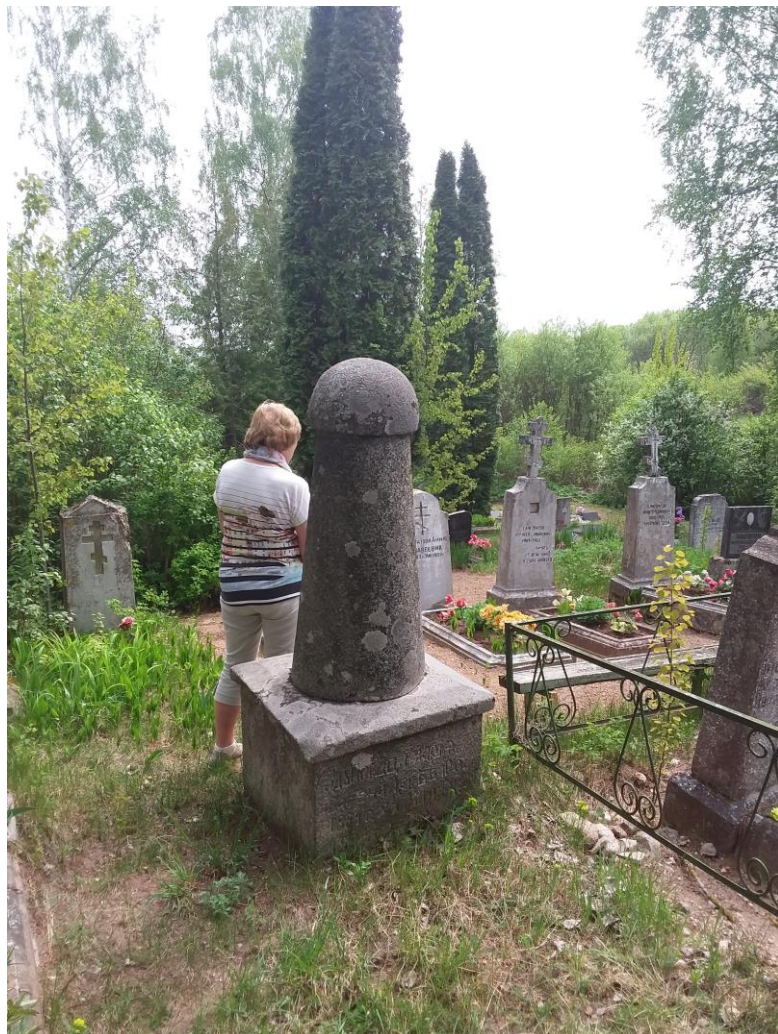
Daina (Ēveles kapi) – *vecvecāki esot mācījuši neko no kapiem neņemt.*

Maija Vanaga – *vecvecāki mācījuši no kapiem neko mājās nenest. Pie kapiem esot skaists maijpuķīšu lauks, bet nevar. Krusta kapi pie Vandzenes – tādas sēnes, bet nevar. Kapu akas ūdens – tikai kapiem.*

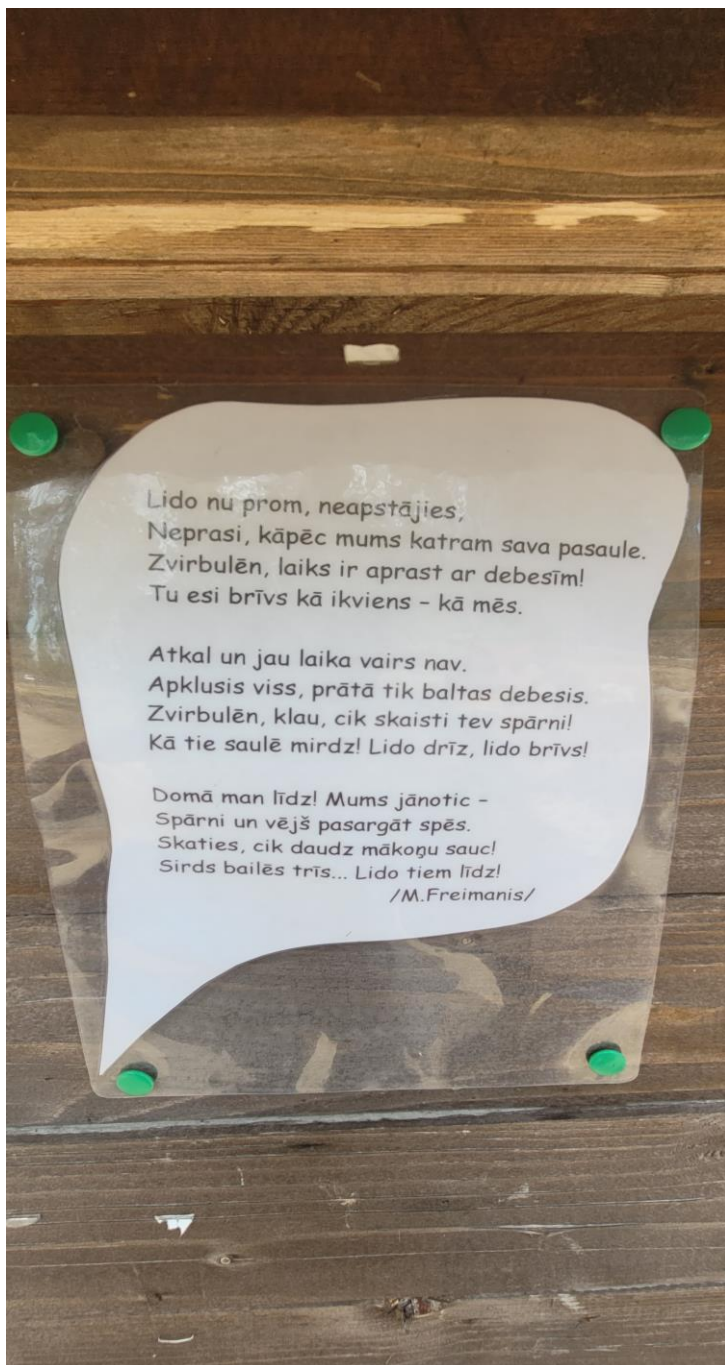
Aptaujājot jauniešus:

- Kapos nedrīkst lasīt sēnes, jo tas nav morāli pareizi un nedod mieru mirušajiem;
- Man vecvecāki stāstījusi, ka nedrīkst skriet, bļautīties, jo tā arī ir necieņa. Tādā veidā tiek traucēta garu dusa un atpūta;
- Kapos nedrīkst likt nepāra skaitļa puķes;
- Vēl nedrīkst klausīties mūziku, braucot mašīnā blakus kapiem, tā stāstīja mans vectēvs;
- Kad cilvēks sēņo kapos, viņš saņem līdzīgu ievērojamu negatīvismu, jo kapsētas augsne ir piesātināta ar skumjām un izmisumu.
- Kad biju maza un braucu ar vecākiem uz kapiem man patika vākt no zemes akmentiņus, un kādus čiekurus, bet nekad tos neatnesu mājās, jo tas viss pazuda. Vēlāk, kad izaugu, man vecmāmiņa pateica, ka pēc kapu apmeklēšanas viņa pārbaudīja manas kabatas un izmeta visu turpat...

... prezidentam nāc ...

tradīcijas un atmiņas no paaudzes paaudzē

Paldies par
uzmanību!

- Zanda Bieziņa on X: "Nezinu kā mežos, bet kapos sēnes ir... tikai kaut kā 'neērti' ņemt. <https://t.co/aSHe8eRtSh>" / X (twitter.com)
- Sēnes un ķirštomātiņi kapos | liepajniekiem.lv
- (17)Meža kapos sēnes aug. | TikTok